

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIV.

V Ljubljani 20. roznika 1861.

List 13.

Marija vertnarica.

Vertic zali svet'ga raja
Je s cveticami nas'jan,
Vir vse gnade ga napaja,
Zlatim plotam je obdan;
In na vertu Vertnarica
V venček plete rožice,
Vertnarica je Devica,
Vert Marijno serce je.

Bod' češena Vertnarica,
O Marija rožni cvet!
Ti vsa lepa si cvetlica,
Take nima celi svet;
In prelepo serce Tvoje,
Z rajskim cvetjem venčan vert,
Bodi pribežaljšče moje,
Stoj vsem grešnikom odpert!

Bisere žareče lije
Okrog serca solnčni svit,
Lepši pa ko solnce sije
Materne ljubezni škit.
V žarnim plamenu goreče
Vtrinja se Tvoje serce,
V zarji zlati se leskeče,
O Marija! Tvoje ime.

O Marija, Vertnarica!
Kliči mene v vertic svoj;
Bodi moja pomočnica
Vselej mi na strani stoj!
In ob uri grenke smerti
Tebi Mati! se zročim.
Naj Te zopet v Božjim verti
Vertnarico počastim.

J. V.

V slavo Marije majnikove.

Romar pritekel sim k Tebi, o Mati!
Roža Marija! pred zlati Tvoj tron,
'z čiste ljubezni sim želel nabrati
Zalih cvetic Ti v hvaležen poklon;
Vzemi Marija! ljubezni cvetlice.
Zvezane v šopek in venček lepó;
Venček ovil bom krog Tvoje glave,
Šopek položil bom Tebi v rokó.

Perva cvetlica: rumena pšenica
Lepšej se vtrinja, ko čisto zlato,
Jezus Tvoj Sin, o Marija Devica!
Njo je spremenil v svoje Telo;
Druga pa tertice vinske je cvetje,
Vince z nje teče za Jezusa Kri.
Tebi, Marija, o moje zavetje!
Serce v darilo jo dati želi.

Tretja cvetlica je roža sloveča,
Lepši je v celim stvarjenju več ni,
Ta ni nobena cvetlica dišéca,
Ta si, o roža Marija le Ti!
Ino četrta je solnčnica zlata.
Zmerez za solnčam obrača se le.

Venec zalih rožic vije
Se krog serca žarniga,
Vender lepši od Marije
Ni nobena rožica;
In iz rán sedmerih teče
Potok Božje milosti,
Veno in rožice cveteče
Z roso biserno poji.

V sercu sladko je počival
Stvarnik večni, Božji Sin,
In cvetlice je oblival,
Spletel venec mi v spomin.
Rad bom šel na vertic srečen,
Rože čednosti si brat,
Da Ti spletam venec večni
V Tvojo slavo, ljuba Mat'.

Šmarnc, vjolic, rožmarina
Bom prinesel Ti v poklon,
Solnčnic, limbarjev, beršlina
Vpletel bom v Tvoj rajski tron;
Tavzentrožico cvetečo
Bom ovil okrog glavé,
In z ljubeznijo gorečo
Venčal bom Tvoje sercé.

Tudi té nima ne polje, ne trata,
Ta le, Marija! je Tvoje serce!

Enih cvetic Ti še moram nabrati,
"Šmarnc bele," cvetlice so té;
Šmarncice svete so Tebi, o Mati!
Vanje je vpisano Tvoje ime.
S trakam ljubezni čem venček zaplesti,
In ga oviti krog Tvoje glavé.
Z njim pa še moje serce Ti prinesiti, —
Šopek zvestobe čem dati v rokó.

Vzemi Marija, o ljubljena Mati!
Venček in šopek in serce mojó,
'z čiste ljubezni vse hočem Ti dati,
De te imel bom za Mater svojó.
Grešnik spoznam scer, de nisim Te vreden,
Za - Te Marija! preslab je moj dar;
Vender, kir veš, de sim Tebe potreben,
Me ne zaverzi, o Mati! nikar!

Zdaj pa poklekнем na grešne kolena
Roža Marija! pred Tvoje nogé,
Zgrevan zdiham: o Mati češena,
Vsmili otroka se, prosí za mé!
Sej Ti obljubim, Te večno ljubiti,
Toraj me ljubi, Marija! tud Ti!
Enkrat mi daj Te v nebesih častiti,
Tam, ki na veke Ti slava doni!

J. V.

Nekoliko zastran cerkveniga petja in muzike.

(Dalje.)

Duhovnik. Glejte torej, moj prijatelj! ko bi bili moji farani namesto vas kakiga drugiga moža k meni poslali, ki ne zná ne brati ne pisati, kaj mislite, de bi bil kaj z njim opravil, in ko bi mu bil tudi z besedami samiga sv. Janeza Zlatoustnika k sercu govoril? — Vam rečem: Prav nič ne. — Bob bi bil v steno metal ali pa prazno slamo mlatil, ko v cerkvi, in vse bi bilo k moji serčni žalosti pri starim ostalo. Tako pa, hvala Bogú! sim danes svojimu nebeskemu pastirju ovčico pridobil, ki se nadjam, de mu bo z njegovo pomočjo ne le samo zmiram zvesta ostala, temuč še tudi druge omotljene na pot pobožnosti dopeljala. — Ker pa zdaj še neko drugo prav silno opravilo imam, vas odpustim v Božjim imenu in vas lepo prosim, tudi tiste, ki so vas k meni poslali, mi prav iz serca pozdravite.

Poslanec ponizno poljubi gospod fajmoštru ali farmanu roko, reče z solznimi očmi: Hvaljen bodi Jezus Kristus! in odide.

Pride nazaj k tistim, ki so ga za svojiga poslanca k duhovniku poslali, pa berž mu na obrazu poznajo, de ga nekaj posebniga spreha, torej jo eden in sicer nar bolj zarobljeni izmed njih sproži, rekoč: No Školan! sta si kaj ojesto zobe molila? Nagovorjen zaverne z nevoljnostjo:

č'enča! kaj misliš, de sva morebiti gospod in pa jest psa, de si bova zobe kazala? Se oberne k drugim ter reče: Gospod so mi sporočili, vas vse prav lepo pozdraviti. — Vsi ga debelo gledajo. Zdaj jim pa vse na tanko pové, kaj in kako, de sta se pogovarjala in kakoločila. Kadar konča, jih vpraša: No možje! kaj bote zdaj sklenili? — Nekteri z ramami zganejo. — vsi pa molčijo. Na to vendar reče eden Školanu: Kaj ste pa vi, boter, v tem namenili? — Odgovori: Znaprej nič več vaš tovor ne biti, željo našiga duhovnika dopolnovati, in rajši tu v cerkvi, kot tudi do zdaj, kakor pa na sodnji dan na levi strani stati. Z Bogam! — On gre, drugi pa vsi molčé za njim zijajo. Čez nekoliko časa jo pa vender eden spet zabrusi: Nar bolje bi bilo, ko bi pri starim ostali.

Drugi reče: Jest se bom botra Školana deržal.

Tretji dé: Ko le nebi te hencane mladosti imeli, ki je tako svojeglavna.

Četrti overne: Jest pa mislim, de kakor stari tiči pojó, tako pa mladi za njimi žvergolé.

Čez ta pripravní pregovor se skorej vsi zakrohota in pa — ne de bi kaj sklenili, vsak na svoj dom grejo. Razglasila se pa je ta prigodba po vsi fari, in skorej vse, naj si bo že moškiga ali pa ženskiga spola, celi teden, to se ve de po svoji pameti in misli, le od tega govori. Kar pride nedelja obletnice cerkveniga posvečevanja. K rani maši odzvoní. Mašnik pred altar stopi, kar strežajčik požvenkljá, in pet oseb se altarju približuje, tam pokleknejo in s ponižnim srcem sveto Rešnje Telo prejmejo. — Bile so pa te osebe: Verli mož Jože Školan s svojo ženo, z dvema sinama in hčerjo. — Po svetim obhajilu se oča s sinama na moško, in mati z devico na žensko stran v cerkvi podajo in pobožno tamke pokleknejo. — Tisti hip po cerkvi neki majhen hrum vstane, in ko bi trenil sta spola — razločena. Moški na svoji in ženske na svoji strani, — in spet se veljava prigovora popriča, ki pravi: „de besede ginejo, izgledi pa potegnejo.“ Stopivši gospod farui oča na prižnico, vidijo svojo mnogoletno željo spolnjeno in od veselja jih solze oblijejo; toliko so ginjeni, de skorej svetiga evangelija brati ne morejo, ter v pridigi rečejo, de je tistiga leta „god obletnice cerkveniga posvečevanja“ nad vsimi nar lepši dan za njih, kar so jih še koli v tisti fari doživeli, in pa zato, ker jim je Bog to milost skazal, de jih je pastirja pokornih ovčic storil in njih čedo peklenskim volku otél. — Po cerkvi je pa pri tem nagovoru vse ihtelo in jokale; še nar večí hvale vredno je pa to, de so od tistiga hipa postali le en pastir in ena čeda. — To nar bolj spričuje, de so od tiste dobe iz kerstnih bukev „linice“ popolnoma zginile.

Rečemo pa zdaj: Če se ne spodobi, de bi spola po cerkvi zmešana bila, toliko manj pa še na koru, in de tisti, kteri si je prvi vmislil, ženske na kor vpeljati, naj berže, de s tem ni „kamna modrosti“ iznajdel; zakaj tudi to napéno zdruštvo spolov na cerkvenih korih ni le samo bodéce opombe vplodilo, de so pevke korske device norske, temuč je tudi sem ter tje že vzrok bilo, k grešnim zavzam in „linicam“ *) v sicer poštene kerstne bukve, kar se resnično ne bi bilo zgodilo, ko bi bila ocvetena pevka, namesti na kor hoditi, med drugimi svojimi tovaršicami spodej v cerkvi čast in hvalo Bogú prepevala. Ob kratkim: „Slama pa ogenj skup ne gresta.“

Zraven takih korskih tičic se pa še tudi neki tiči, ki jih „hudournike“ zvati hočemo, po nekterih krajih znajdejo, ki po vsi sili „regentes chori“ biti hočejo. S takimi je pač velik križ. Ti bi hotli zmiram kako novo pesem peti, ali pa vender navadne popevke po kakim drugim bolj poljskim

*) Nekoliko rezne besede visokočastitljiviga in skušeniga gosp. spisavca utegnejo marsikomu vodilo biti, kakoršne koli napake v zadevni reči odpraviti; naj jih torej braveci dobrovoljno sprejmejo in ne mislijo, de je namen, koga žaliti, zlasti ker slenher ve, de so pa tudi po takih krajih nar pobožniši osebe pri cerkvenim petji, kar bi tudi moglo biti. Vred.

in okroglim napevu, in če se jim tega ne dovoli, zaženejo precej svojo hinavsko tožbo, rekoč: „Se pozna, de sveta vera hira. Dalječ smo dospeli, kmali bomo doživeli, de še v cerkev hoditi ne bomo smeli. — Pa če hoče kdo vediti, kaj de taki nar raji pojejo, se bo prepričal, de mnoge pesmi, polne sumljivih čudežev, ki se jih naučijo od prav nadležnih ljudi, beračev in beračic, ki terdijo, de so te take-le pesmi na sv. Višarjah, ali pa na Šmarni-, Sveti-, Žalostni-, Sladki gori itd. slišali, in se še pridušujejo, de je zapopadek pesmi sploh gola resnica *). — Če se pa takim popevežem le enkrat dovoli, po svoji volji peti, se prederznejo misliti, de so s tem enkrat za vselej privilegijo ali pravico dobili, karkoli hočejo, na koru krožiti. Posebno so pa nekteri že bolj priletni možje zastran petja silo svojeglavni. Taki ne pomislijo, de je njih pevski glas prijetnost mladih let zgubil, de se trese, de je hripav, de jim sape pomanjkuje, temveč pri vsi tej nadlogi predpevci ostati hočejo, in so torej večpot edini vzrok, de drugi mlajši ne le samo za njimi peti ne morejo in nočejo, temuč kar je še več, se čez njihovo petje posmehujejo, če kje še zgolj ne godernjajo in se ne merčijo **).

Vsim enakim napakam bi se mogli duhovni pastirji terdno zoperstaviti in nobene pesmi ne dovoliti, preden se soznanijo z njenim napevam in besedo in se tako sami prepričajo, ali bi se spodobilo, jo v cerkvi zapeti ali pa ne. — Pa bo morebiti kdo rekel: „Quotidiana vilescunt,“ in pa „variatio delectat,“ to je, „de zmiram eno se pristudi,“ in pa, de je „spreminek življenje svetá.“ Tudi mi tega ne tajimo, pa pristavimo: „le sem ter tje.“ — Ne molimo li tudi vsak dan Gospodove molitve, angeljskiga pozdravljenja, vere in še drugih navadnih molitev? In kje je pravičen kristjan, de bi le kedaj mislil, de se mu omenjene molitve pristudijo? — Prav taka veljá tudi zastran cerkvenih pesem, ki se pa ne vsak dan, ampak le ob nedeljah in praznikih pojejo. Sveto, sveto, sveto, čez vse sveto i. t. d.; tehtne mašne pesmi: „Pred stolam tvoje milosti,“ in pa: „Pred teboj na kolenih,“ ginljive adventne, božične, postne, velikonočne, zahvalna in še druge, že davno med ljudstvan znane pesmi v čast Matere Božje, ki jih večidel sploh oba spola po cerkvi pojeta, le tolikanj prevzamejo pobožniga katoličana, de mu serce od goreče ljubezni proti Bogu in proti mili Kraljici nebes in zemlje vse kipi, in de ves v prihodnje življenje zamaknjen meni, se že tu med trumo rajskih pevcov znajti.

S tem pa se vé, de nočemo terditi, de se ne bi smela nikdar kaka nova pesem zapeti. Bog nas varuj kaj takiga! Naj organisti ali tisti, ki so v ta namen poklicani, tudi včasí med mašo kako novo pesem zapojó, sam de je razločna, v duhu praznika ali pa godú, ne predolga, in pa de se napév po kaki posvetni krožici ne zvija in ne pači.

(Konec nasled.)

Slepi bratec.

V neki vasi na Francoskim, dalječ od Pariza proti Savoiji, je živela zlo ubožna vdova, mati treh otrok, dveh fantičev in ene deklice. Julij, nar stareji, je imel devet let, Škander, nar mlajši, pa šest let, in bil je slep; dve beli piki ste pokrivali punčiki njegovih lepih oces; zato je bil tudi ves otožen, ker ni mogel gledati lepote stvarjenih reči na nebu in na zemlji.

*) Slehern lahko razloči, de to očitanje ne zadeva postenih romarskih pesem, temuč je govorjenje le samo od napak, ki jih taki ljudje romarskim cerkvam natvezujejo. Vr.

**) Kaj takiga se je lansko leto res pripetilo v neki cerkvi na Slovenskim ravno tudi v obletnico cerkveniga posvečevanja po dokončani popoldanski službi Božji. Neko pesem so trikrat na koru tako krivoglasno jeli peti, de jo je ljudstvo iz cerkve pobegnilo in še nekdo reče: „Moj Bog! še kakošna dva očenaša se bi bilo lahko zmolilo, pa ti gerdi krokarji na koru ne dopustijo. — Pis.

Nekiga dne obisejo gospod oče to ubogo vdovo in ji podarijo nekoliko milovne. Viditi slepiga dečka, ga milujejo, rekoči: „Škoda, da ga ne morete v Pariz poslati učenim zdravnikom, kateri bi ga kmal ozdravili.“

Julij to sliši in berž popraša, ali bi še mogoče bilo, slepiga brata ozdraviti, in zvedši, da, plane k bratu Škandru, ga objame in kušne, rekoč: Nič ne maraj, Škander, ozdravljen boš!

Uboga mati, to slišati, se posmehlja. Toliko je že molila in jokala, da ji je vse upanje upadlo; kajti ubožna je bila tako, da je komaj nar potrebnišiga živeža otrokam preskerbela, večkrat pa ni imela grizljeja kruha, ga jim lačnim podeliti.

Prec prvo jutro po odhodu gospod očeta pravi Julij svoji materi: „Dovolite mi, da popotujem s slepim bratom Škandram v Pariz, poiskat slavniga zdravnika, ki mu bo oči ozdravil.“

Mati odgovori vsa žalostna: „Nikar mi ne govori tega, in ne žali v novo mojiga bolečiga serca, sej veš, da nimam denarja, da bi vaji zamogla v Pariz poslati.“

Julij. „Mati, ali ne veste, kako sta popotvala zadnjič dva Savojca, manji od naju dveh, tukaj skoz ta kraj. Sama sta prišla iz Savoje, namenjena popotovati noter v Pariz, da bi ondi kaj milovne sprosila. Res, počasi sta hodila, kajti, majhna sta še bila.“

Mati. „Res je bilo to, vidila sim uboga otroka, ter sim jima podelila nekoliko naše borne večerjice.“

Julij. „Kako sta bila pa tudi vesela, ko ste jima kruha pa slanine dali! Kako željno sta ga na cesti pojedla! O mati, dovolite no, da greva tudi midva v Pariz! Sej bova dobila tudi tako dobrih mater, kakor ste vi, ktere nama bojo rade podelile malo od večerjice svojih otrok; zlasti ko jim bom povedal, da grem v Pariz, svojimu slepemu bratu zdravja iskati.“

Mati. „Bojim se, vaji na tako daljno in pa nevarno pot spustiti sama, memo tega je pa neki Pariz tako veliko mesto, da se neznan človek lahko zgubi v njem; pa sej tudi nimam denarja, da bi zdravnika plačali.“

Julij, ves serčan. „Naj bo Pariz še toliko mesto, sej naji bo Bog vodil, in zoper njegovo voljo se nama ne more nič žaliga pripetiti. Zdravniku pa porečem: „Tukaj je moj slepi brat, ki lepe narave ne more gledati. Storite, da spregleda, in vse žive dni vam bom jest za to dobroto služil, kakor nar bolj vdani in nar zvestej služabnik!“

Mati se zajoka, stisne slepiga Škandra k sebi na srce, rekoči: „Julij, stori kar hočeš, zdi se mi, da te mi je Bog sam poklical v pomoč slepemu bratu!“

Drugo jutro se že napotita mala brata proti Parizu, porošena in blagoslovljena s solzami blage matere, ki joka iz goreče ljubezni in boleče skerbi do nju, ter jima priporoča, kako naj pridno molita vsak dan, da se v pomoč izročujeta Bogu in v priprošnjo Marije Device brez madeža izvirniga greha spočete, obljubivši jima za terdno, da bo doma s svojo hčerko pridno za nji molila vsak dan.

Julij nese na herbtu majhen zvezčič, v katerim je nekaj jedila in malo perila. V desni roki ima lahno popotno palico, z levo pa pelje slepiga brata, kater se prijazno smehljaj, in zraven ljubiga brata skaklja zaupajoč, da bo spregledal in ozdravel.

Čez tri ure hodá se Škander že tako vtrudi, da mora počiti! Še le miljo dalje sta prešla, do Pariza je pa petdeset milj! — Julij ne zgubi serčnosti, da bratu nekoliko jesti, mu pripoveduje mnoge povesti, da bi ga bolj dramil in razveseljeval; vidši pa, da se mu je jelo dremati, mu napravi posteljico na mahu, ga va-njo položi, se zraven vsede, čuje nadj spijočim bratom, premišljuje samoto, v kateri se znajdetá, ter zdihuje: O Bog, najin oče v nebesih! Vari naji! O sveta Marija, prosi za naji! Tako moli Julij, poln žive vere in terdniga zaupanja. Škander spi

dve uri. Zbudivši se, je tako okrepčan, da gresta še miljo dalje. Kje bova pa prenočila, vpraša Škanderček svojiga brata, že zopet zlo utrujen? (Dalje nasled.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Kakor že ima Kranjsko svoje lastne sine na naj višjih stopnjah, namreč, cesarskiga in deželnega poglavarja in ljubljanskiga mestnega župana, tako je dobilo zdaj v prvo tudi rojaka našiga ne le za začetne, ampak tudi za latinske šole, prečast. gosp. dr. Antona Jarc-a, kateri je po sklepu svetliga cesarja 16. vel. travna šolski svetnik in ogleda srednjih (lat. in rečnih) ter ljudskih šol na Kranjskim. Na ti častni stopinji bo imel naš ljubljani prečastiljivi rojak zraven družiga tudi lepo prilžnost, svojim zopernikom nasproti svojo redoljubnost v djanji skozi-vati. Ako si naši spoštovani domačinski gospodje v blagor nase prelžube domovine serčno roke podajo, in kolikor koli se dá, pravične želje Slovencev urno in pogumne spolnovati začnejo in modro napredvajo, se bo domovina v narodnovnim oziru in vsakterim blagru hitro do vikši stopinje povzdignila. — Za gimnazijo v Kranji je zopet upanje posijalo. Ministerstvo je namreč, kakor se sliši, od Kranjskiga mesta iskalo zagotovilo (revers), koliko bi k napravi ondote gimnazije zamoglo dati. Ker za takim djanjem dovoljenje prihaja, bi se utegnila imenovana gimnazija v kratkim že pričenjati, mende v začetku s prvim odredam. Na Gorenskimi se že med ljudmi sem ter tje slišijo glasi, da bi ložej izhajali, ko bi sinove v Kranj dajali in ne v Ljubljano. Pač dobro bi bilo, ko bi se ta reč dosegla, zakaj silno žalostno je jeseni slišati, da veliko število slovenskih mladenčev se ne more nauka latinskih šol vdeleževati, ker je v Ljubljani število določeno, koliko de naj se jih sprejme. Ne smemo pa o ti priliki naj serčniši želje slovenskih staršev zamolčati, da naj bi se po vsih gimnazijah pomočki poiskali, da bi slovenski mladenči zraven naukov tudi v pravnosti ali lepim življenji napredovali, ne pa še le vere in čednosti zgubili, ki jo z doma v šolo prinesó, kar se pač dostikrat zgodi. De je pri tem lep zgled učenikov samih prva potreba, je očitno kakor beli dan. Kje de je vzrok, naj drugi preiskujejo, sliši pa se dostikrat, grenka priložba, da kolikor višje mladenči v šolah prihajajo, toliko manj vere imajo. Ako se tedaj nova gimnazija napravi, Bog daj tako, da bi bila Slovincam ne le v telesni, ampak pred vsim drugim v dušni blagor. — V sramoto Slovencev moramo povedati, da se je slovensko-nemškiga besednjaka le malo še spečalo, do 15. t. m. le 256 iztisov. De bi si ga ložej tudi manj premožni oskerbeli, je zdaj cena tega velikiga in tehtniga dela s 6 na 4 gold. znižana, po kateri se v škofjski pisarnici dobiva.

Iz Ljubljane. Ko sim v vošilih zastran realne šole v Ljubljani bral, da naj se realka osnuje za domače sinove po domače, in če se bo osnova kateri drugi deželi prilegla, da nam bo gotovo sinove v realko pošiljala, mi je v misel prišlo, kako se ze zdaj sem ter tje zgodi, da od drugod starši otroke na Kranjsko v šolo pošiljajo, da bi se tudi našiga jezika priučili. O začetku tekočiga šolskiga leta mi je prav brihten učenec iz Tersta pravil, da so ga starši zato v Ljubljano poslali, da bi se slovensine naučil. In ravno te dni so častite gospe Ursulinarice v Loki dobile pismo iz Aleksandrije iz Egipta, s katerim se jim dvé deklici med drugim tudi s tem namenam v odrejo ponujate, da bi se ilirskiga naučile. Ako se že zdaj enake reči slišijo, bo to še vse bolje, ko se zvé, da se po vsih naših šolah v lepi slovensini uči. — „Glasi gorenski“ se imenujejo novi napevi, ki jih je vse hvale vredni in olikani učenik v Cerkljah gosp. Andrej Vavken na svitlo dal. Osmérim pesmim, katerih besede so Puharjeve in Praprotnikove, je gosp. Vavken napeve dal. Ker ima gosp. sostavljavec nar večje hvale vredno pravilo.

le samo poštene pesmi razširjati, torej je želeli, da bi ga prijatli petja pri njegovim prizadevanjih goreče podpirali.

Iz Ljubljane. Prejeli smo zopet obilno podobice za bratovščino ss. Cirila in Metoda, in jih zamore dobiti, kdor jih želi.

Iz Ljubljane. Iz lista v. č. misijonarja g. Blaža Verri, g. Olivieri-eviga tovarša, po dolgim molčanju zve-
mo, da oba gospoda še živita. Gosp. Verri je v prizade-
vanji za zamurske otroke dolgo časa v Egiptu bival, in
zdaj se le, v Rim se povernivši, piše in med drugim pravi:

„Zdaj ko sem prišel v dobro zavetje, nočem več svoje
dolžnosti odlašati, toliko bolj, ker me k temu spodbuja
naš predragi in prelubi Olivieri, ki je bilo poslednjič po
terpljeni dveh let mi dano, ga objeti. Dospel sem v Rim
pred malo dnevi zavolj zdravja; popadla me je bila ob
koncu kimovca pretečeniga leta zadušljiva merzlota ter me
je bila do vrat večnosti dognala, ker bil sem že prejel tudi
sv. poslednje olje in sv. Popotnico v bolnišnici sester ker-
šanske ljubezni v Aleksandrii, in terdovratno se me je der-
žala blizu do konca preteklega mal. travna. Zavoljo tega
sta me Olivieri in general oo. trinitarjev večkrat naganjala,
da naj pridem (v Rim) na boljši sapo se poterdit in da se
potem nazaj v te dežele vernem, kar upam, da se bo kmal
zgodilo, če čutim namreč, da se mi je zdravje prav za-
čutno na boljši obrnilo. Prišel sem pa sam, ter sem za-
voljo pritežnosti sedanjega časa ondi v samostanu franči-
škancaric, ki je zdaj v kratkim v Kairi ustanovljen, pustil
deset pridnih zamurk, ki se mora za vsako lepa preredita
na mesec plačati. Vse so že keršene, se učijo laško brati
in pisati, šivati itd., po arabsko pa keršanskiga nauka,
imajo posebno dobroga duha za molitev, so vse željne, da
bi milost, ki jo je njim Gospod dodelil, tudi njih nesrečne
tovaršice v velikim številu dosegle, zmirej bolj v čednosti
dojemajo, in se skazujejo s priserčnim čenjenjem do presv.
neomadežane Marije Device, ki se njene hčere imenujejo,
in s prav živo ljubeznijo do terpljenja našiga Gospoda Je-
zusa Kristusa; tudi me z nepoterpežljivostjo vedno vpra-
šajo, kdaj jih bom v Evropo peljal, ker bi rade roke in
noge kuševale Olivieri-u, in si želé tudi lepo veselje, z
lastnimi očmi viditi prečastitljivega poglavarja naše svete
vere.“ . . . „Ako zamorete nadalje kako milovščino pridobiti,
vidite iz tega, kako dobro bo zalegla. Olivieri, ki ima že
čez 70 let, še živi, pa zmirej slabiga zdravja in po po-
sebni Božji previdnosti, kaj namreč bi jest brez te pod-
pore premogel? . . . Molite tedaj tudi Vi in prosite za
molitev toliko bogoljubnih duš, ki jih poznate, da bi Gospod
to drago in bližnjemu tolikanj koristno življenje še prida-
liti blagovolil.“

Milostivi knez škof na Breznici. Ni bilo bolj
vesele misli za brezniskiga v. č. g. fajmoštra Gašperja
Šoklič-a, kot ta, da jih pridejo Njih milost ljubljanski
škof obiskat, kar so jim mil. knez večkrat v pismih obljubili
in torej tudi spolnili.

Bilo je 6. rožnika. Milostivi naš knez škof se napotijo
s prečast. g. kanonikom Pogačar-jem proti Breznici. Vreme
je gerdo, ali ne ustavi jih, ker ljubezen do častitiga starčka
je velika. Pridejo v rojstno mesto Kranj; od tod se je bil
že popred odpeljal sél, da bi na Breznici veselo novico
naznanil. Gospod fajmošter gredo k šolniku, da naj cerkev
ozaljša, stopijo sami z gosp. kaplanom Dolinar-jem v cer-
kev, skerbé za domače potrebe. O polni ene brezniska go-
spoda pred farovžem milostljivega škofa pričakujeta. Vidite,
g. fajmošter, sanje vender le včasih kaj pomenijo. Pred
dvema dnevi se mi je sanjalo, da so škof k nam prišli,
in danes, pogledajte na cesto, so res tukaj, pravijo g. ka-
plan. No, saj se je tudi meni nekaj takiga pretečeno noč
sanjalo, pravijo g. fajmošter. Imel sem prav lepo jabelko,
zrežem ga in sném, strašno mi je bilo hudo, začel sem
misliti: kaj bo, mašo imam oznanjeno, pa sem jedel, in kaj
bom škofu dal, če me pridejo obiskat, ki sem ga škofu
pripravil?

Sanje povedó — in brezniski znonovi zapojejo, kar je
ljudi prihod milostivega škofa zvedilo, so krog farovža.
Veselo se gibljejo stari mož sem ter tje; mene samiga je
ginil ta pogled, so rekli g. kanonik pozneje. Škof stopijo
z voza, g. fajmošter poljubijo v knezu in škofu ljubljene-
ga učenčika, ki je bil stopil v prvi latinski razred, ko so bili
v Kranji kaplan.

Peljajo visoke gostove po stopnjicah v gornje sobe.
Pred sobo poljubijo prečast. škof g. fajmoštra, to je Njih
milosti navadni pozdrav. Ko v sobo stopijo, pravijo škof:
No gosp. fajmošter, zdaj pa še enkrat poljubite stariga Jer-
neja, in poljubita se v tretje. Vsedejo se k mizi, g. korar
tako, da milostivemu v obraz gledajo, škofu ob levici sedijo g.
fajmošter. „Mil. škof besedo povzamejo, ter govorijo: Gosp.
fajmošter, serčne želje sem imel, vas še viditi, ker nikdar
ne bom pozabil tistih dni, ktere sem v mladosti pri vas pre-
živel, kako sem vas na Ovsisah obiskoval, kako ste me
potem v Kropo spremljali!“ Na te besede ni odgovora. G.
fajmošter kvsko pogledajo, se naklonejo proti mizi, globoko
zdihnejo.

„Milostivi knez in škof! naj se ne ustrašijo, jih je tudi
pred enim dnem tako poprijelo, pa so bili kmalo boljši!“
Tako jih tolažijo g. kaplan. Z vodo jih močijo. Ne odleže.
Pene jamejo tistati; mertvaško herkajo. Gosp. kanonik po-
prosijo sv. olje. In zdaj se prične djanje, ki bo v spo-
minu še poznih vnukov na Breznici živel. Viksi pastir
vzamejo stolo, dajo fajmoštru odvezo, pomažejo umirajočiga
s sv. oljem na čelu, molijo papežev blagoslov, strežejo
ljubljenimu starčku na desni, g. kanonik derže levico faj-
moštra svoje rojstne fare, opérajó jih služabniki Njih milosti,
in ko skupaj tri očenaše in vero odmoliijo, so fajmošter
mertvi. Čudna smert, lepa smert, srečna smert! Veselje
in žalost se je mešalo v tim kratkim času v farovži brez-
niskim. „Ko bodo škof prišli, bom imel drugo novo mašo,“
so včasih popred ranjki rekli. „No, škof so prišli, so jih
v drugo pomazali, in so umerli,“ pravijo Breznicanje. Smert
ta jim dopade in jih je ginila. „Vsak dan smo se bali za-
nje, posebno ta teden jim je en čas kri v glavo vrela, včasih
so imeli perstno barvo, bodlo jih je na strani,“ pišejo brez-
niski g. kaplan. Vem se spomniti, kako so poprejšnji g.
kaplan, sedanji v. č. g. kamnogoriški fajmošter Vovk, včasih
že pred leti skerbeli: „enkrat ne bodo g. fajmošter
vstali, ali pa jih kósit ali večerjat ne bo; nobeden ne bo
zanje vedil, da so umerli.“ In glej, previdnost Božja jim
je naklonila na zadnjo uro še tolažilo sv. vere, in viksi
pastir so jih za smert mazilili.

8. rožnika je bil slovesen pokop. 23 duhovnih pastir-
jev se je bilo zbralo. Dekan radoljski, v. č. gosp. Šimen
Vovk, so v ranjkiga spomin besedo Božjo vneto oznanovali.
Na gomili so duhovni milo pesmico „Jamica tiha“ zapeli.
Veliko lepiga bi bilo praviti od ranjkiga osebniga življenja
in očitniga djanja, tode, kdor bravec jih je poznal, sam vé;
kdor jih ni poznal, je dosti, če povém, da obrekljive be-
sede ni bilo iz njih ust: štirinajst let so bili sedanji v. č.
kamnogoriški fajmošter pri njih kaplan, in nikoli niso pričó
njih slabe besedice čez kteriga prednikov izustili. „Toliko
se pretresujejo viksi,“ so ranjki rekli, pa ne v zaničevav-
nim pomenu, „kar viši gospodje storijo, je prav storjeno.“
Natančnost njih v vsih opravilih, domačih in cerkvenih, je
bila Breznicanam od nekaj v pregovor. Mir hranivši v
svoji vesti, so mir z vsimi ohranili, in mirna je bila smert.
Naj v miru počivajo! V 78. letu svojiga življenja so umerli.
Bili so kaplan v Horjulu, v Gradu, v Kranji, nekoliko časa
so bili šli od tod v Terzič za provizorja, vernejo se v Kranj;
so fajmošter na Ovsisah, in poslednjič na Breznici. Ni zla-
tih gradov na Breznici, ali kakošni čuti so mogli ranjciga
navdajati, ko so večí del vsako leto, in včasih še večkrat
v enim letu novoposvečeniga mašnika brezniske fare spre-
mili k altarju Gospodovemu. Če družiga nimaš, draga fara,
imaš duhovnov, kakor maloktera, od kanonika do mladiga

oznanovavca besede Božje, in to je veselje tvoje, ker šo ti velja duhovski stan čez vse; to mora vsakemu tvojih duhovnih pastirjev serce povzdigniti. Zdaj predragi si vdova, v černo obleko zavita. Ali duhovstvo ne umerje; ko boš samica dobila noviga ženina, se boš zopet oblekla v nevestino obleko. Molila boš za ranjega, ljubila boš noviga.

T. Zupan.

Iz Krašnje. „Bodite popolnoma, kakor je vaš Oča nebeški popolnoma,“ pravi Gospod. Ta izrek stoji v svetim pismu, je izrek večne resnice, je izrek, ki nam ga cerkev naznanja, katera je s sveto vero, ko nje shraniteljica, nejenljivi, glasni dokaz človeške proste volje, voditeljica do svobode v nar. zlahtnejšim pomenu, in spet prava, nehinavska prijateljica zaresniga, svobodniga gibanja človeškega, ki sovraži edino le krivico, greh; človeka pa v njegovi zmoti in napčenosti miluje ter mu spoznanje resnice in pravice in povernitev na pot do obeh serčno privoši, vendar pa to vse brez sile, brez žaljenja svobode, le samo s pomočjo molitve in prepričevanja. „Bodite popolnoma, kakor je vaš Oča nebeški popolnoma,“ ta opominj naše svete vere, ko zaresne prijateljce prave svobode, nam tedaj stavi Boga samiga ko izgled pred oči, kateriga nam je posnemati. Sicer nam priporoča Gospod s tem izrekom ko dolžnost pred drugim sveto kersansko ljubezen, ljubezen do sovražnikov; pa, ko bi tudi ta izrek nič družiga ne zahteval, nas veže že samo to, mikati se in se izobraževati, to je: v vednostih čedalje bolj dojémati in se blažiti. Ljubezen, kakoršna se tukaj priporoča, terja, da naj človek po stezi proti popolnosti stanovitno hodi ter posnema Boga v ljubezni do grešnega človeka, človek pa, kateri Boga v ljubezni posnema, kateri vedno bolj v sveti ljubezni in toraj v popolnosti dojémlje, ni nikakoršen zarobljenec, temveč blaga duša, kateri sije milota svete ljubezni že na obrazu, kateri sprejme vsako reč v nje pravi vrednosti in ceni in čisla vse, kar je zares dobro, lepó in koristno. Ljubezin, sveta, kersanska ljubezin, pa tudi védnost ne čerti, ne zametuje. Ona vé, da niso zastoj dane dušne moči človeku, da bolj ko bo v njih se kdo vadil, uril, jih obračal v dosežbo vedno večiga znanja, bolj ko bo pod vodstvom svete vere vadil spomin, bistril um in zoril svojo pamet, toliko bolj bo tudi v resnici hodil po neskončni poti neskončne božje popolnosti, toraj volji Božji toliko primerneje ravnal, tedaj tudi spolnoval toliko zvestejše zapovedi Božje, voljo nebeškega Očeta, ki je sam od sebe nar. bolj popolnoma bitje, večin in zgolj duh, ki ima nar. boljši voljo in nar. bolj popolnoma um, s tem pa tudi naznanjal le toliko živjše svojo ljubezin do Boga, ljubezin, ki spolnuje vse z veseljem, kar Bog véleva ali zapoveduje. Bog, ki je neomejene, neskončne pameti, je zapopadik vse védnosti, in človek, kateri se poslužuje svoje pameti, svojih dušnih moči, da bi si prilastil čedalje več védnost, prihaja, če ga vodite vera in ljubezin kersanska, védno podobniši svojimu Gospodu in Bogu, ter ravna po znanim izreku: „bodite popolnoma, kakor je vaš Oča nebeški popolnoma,“ ali z drugimi besedami: Ljubite Boga čez vse, tedaj imejte ga v svoj nar. svetejši izgled, zorite svoje dušne, vam od Njega podeljene moči, in prihajajte mu čedalje podobniši v svetosti in védnosti, to je v pravi, zaresni, edino le veljavni omiki. Vera in védnosti so potem takim potrebne k zaresni omiki, k resnični izobraženosti, in vera ravno, od katere smo dozdej govorili, terja tudi napredovanje v védnostih. S tem pa pridemo k drugi pogoji omike ali izobraženosti, to je, k temu, kar je nam verh vere potreba, da bo narod naš omikan in izodražen. In semkaj gre prvič branje, pisanje in številstvo. Brati morajo znati Slovenci, pa tudi pisati in številiti, toda gladko brati, čedno pisati in spretno številiti, kar pa vendar še nikakor ni zadosti. Uči brati otroka, vadi ga gladko brati, ali skerbi tudi, da bo to razumel, kar bere, da mu bo branje koristilo, ter služilo v časno in večno srečo, pa tudi služilo v nedolžno in spošteno kratkočasje. Uči pisati otroka, vadi ga,

da bo pisal čedno in lepó, ali skerbi tudi, da bo pisal pravilno, pa ne samó pisal, ampak tudi spisovati in sestavljati znal vse, kar je dandanašnji človeku v njegovem stanu in pri njegovih opravilih v zadévi mnogoverstnih listov in spisov znati in pisati potreba. Uči otroke številiti iz glave in pisemno, uri jih, da bodo sprétno v vsakem razpolu številiti ali računili, pa vadi jih tudi in skerbi, da bodo tó, kar se učé, v čimur se vadijo, pozneje domá, kakor se že potreba pripeti, tudi djansko rabiti vedili. Soznani jih z raznimi mérami, z dnarjem, tehtnico ali vago in z drugimi v številstvo segajočimi rečmi. Uči otroke brati, pisati in številiti, pa ne pozabi verh tega, buditi njih um in ga obdelovati in sicer takó, da bo otrok branje razumel, razne, mu potrebne liste, kakor je prav, umevno in po zmožnosti pravilno sestavljal in pisal, pa tudi v svojim vsakdanjim življenji lahko in spretno v djanji rabil umétnosti številniške ali računske. Z branjem, pisanjem in številitjem pa še ni vse opravljeno, tréba je še vse kaj več k omiki, k izobraženju ljudstva. Bog, nas vera uči, je vstvaril nebó in zemljo in vse kar je, vé naj tudi priprosti človek nekoliko več od stvaritve, v kateri se razodéva tako lepó Božja vsegamogočnost, dobrotljivost in modrost; soznani naj se zató otrok kolikor toliko s solncem, z luno in zvezdami, z njih velikostjo, z njih tékam, z njih oddaljenjem od zemlje; soznani naj se nekoliko bolj z zemljó, na kateri prebiva, podučuje naj se o njé razdelitvi, v deželah in njih prebivavcih, o gorah, morjih, rekah in mestih, o raznih rudah in tem, kaj da tu in tam raste, ktere živali da tu ali tam živé, in kako da se je od začetka svetá pa do zdaj na zemlji godilo, sploh podučujejo naj se otroci v zemljopisji, naravoslovji in zgodovini; vse to pa, kaj pa de, le bolj splošno, le bolj v pglavitniših zadévah, le toliko, kolikor je potreba, da se razprostre otroku preomejeni ozor, da se širijo in množé njegovi zaumeni, se bistrí njegov um, čisti in blaži njegovo mišljenje in sojenje, da spoznava bolj svetlo Božjo previdnost v vladanji svetá, *) pa tudi pripraviši prihaja, zapopasti to, se poprijeti tega, kar napredovanje časa tudi od človeka na kmetih tirja, da ne zaostane ter ne opéša popolnoma pri svojim starim kopitu. Otroci, tako podučevani, bodo radovedno, bodo željno ségali po bukvah in se urili v sadjoreji, ki se tudi v šoli zanemarjati ne smé, in prebiralí bodo bukve, ter se učili in vadili umniga kmetovanja in praviga, pametniga gospodarstva. Starši, spoznavši čedalje bolj lepi, koristni sad takih šol, bodo radi pošiljali vanje otroke in ne bo jih treba več siliti k spolnovanju té njih dolžnosti; razcvetala nad otroci se bo neka zunanja olíka ko lepó dušéce cvétje, ki poganja na rajskim drevesu verskih resnic in svetih čednost od ene strani, od druge pa iz raznih cvetlic koristnih védnost, ki se jih otroci v šoli prilastovali bojo; dopovedala se bo takimu človeku vse ložej kaka reč, in bolj ko se omika, ko se izobraženost med naródam razcvetala bode, manj boé zarobljeniga vedénja, manj sroviga obnašanja, in redkeji bodo divji boji med mladostjo; pa tudi prazna vera in neumne vraže med ljudstvom bodo pešale. Omenivši pa tukaj vraž ne mislimo nikakor, ko da bi bila omika, izobraženost sploh vraže kar s korenino izrovati in popolnoma zatreti v stanu. Vraže so bile, vraže so in bojo ostale do konca sveta. Ne le kmet, tudi gospóda je polna vraž, ne katoličani samí,

*) Pač lepo je to vodilo, kako naj se vse véde in učila le v Bogu, svojim začetniku, strinjajo, se v Njega stekajo, kakor vse reke v veliko morje. Velika rana našiga časa je, da se učenosti hočejo Bogá znebiti, ker jih učeniki na Njega ne zavračajo in svoje učence goljufujejo ter jih tega oropajo, kar je pri vsm učenji pglavitna reč. Oni govorijo od solčnih žarkov, od solčne blage gorkote itd., solca samiga pa nočejo poznati, nočejo označevati neskončnega vira, zlatiga studenca, začetka in konca, od kodar vse dobro izhaja. Od tod izhaja, da bo učenost zaničljiva, ona svojiga namena ne dosega, ona ne koristi, temveč dostikrat še le škoduje, ker učeniki učenost od njeniga stvarnika ločijo. Učenost, bodi si kakoršna koli si je, ako se od začetnika vsega

tudi luterani, judje in celo tudi nejeverniki *) zdanjih časov, ki si dozdevajo stati na nar viši stopnji omike, so bili in so še vedno bolj ali manj vražni. Ludevik Napoleon, ki je učen mož, in dandanašnji nar mogočnisi pozemeljski oblastnik, on je otrok neumnih vraž. Vraže so z greham vred sad naše popačene nature, so v nji tako rekoč vgnjezdene. Oslabljen je volja človekova, otamnjen je njegov um, in le kdor svojo voljo na roki svete vere okrepcava, in um razsvetljuje, zmaguje tudi nagnjenje do vraž v sebi ter njih korenine ruje in terga. Bolj ko toraj človek v pravi, resnični izobraženosti dojemlje, v izobraženosti, katéra ima svoj poglavitni vklad v sveti veri, bolj so čisti njegovi zaumeni, ravno zato pa tudi manj vražno njegovo serce. Ker pa človek na svetu človek ostane, to je, stvar slabotna, ki mora vedno gledati, da se ne spotakne in ne pade, in ker večina ljudi ravno nar viši stopnje izobraženosti po navadi ne doseže, tudi vraže popolnoma izmed ljudstev zibnile nikoli ne bojo. Kdor bi hotel vraže vse do zadnje zadržati, bi mogel natoro človeško preroditi.

Iz Marburga 15. roznika. Včeraj so se podali milostljivi knez in škof v Gornjograško dekanijo, delit zakrament sv. birme, od kodar se 28. t. m. zopet poverjejo. — Mašnikovo posvečevanje bodo štirim bogoslovcom delili 9., 12. in 14. prihodnjiga mesca. To leto bo naše seme-niš le pet mašnikov v vinograd naše škofije poslalo.

Iz Kalobja na Štajerskim. Naj Vam povém, da so se pri nas ginjaivo-vesele Šmarnice že leta 1855 obhajati začele, in Vam popišem, kakošen red in kakošne slovesnosti smo letas imeli.

Naša farna cerkev Marije sladkiga Imena, vsa prenovljena, z altarji novo pozlačenimi, je za to pobožnost kakor nalaš; posebno je bil pa veliki Mariin altar kakor lep rožni vert, z mnogimi svečami in lampicami razsvitljen, da zares človeško serce gine. V sredi altarja je bila lepa, kaj ljubeznjiva, umetna podoba Marije z Jezusom. — V večer pred 1. majnikom je odpustike (délupust) trijančilo. To je pri nas k vsim velikim praznikom po Ave-Mariinim zvonjenji v navadi, in to mično trijančenje vbranih zvonov z visokiga hriba v večernim mraku kaj mično v serce seže, do solz gane. 1. majnika je bila ob 6. uri peta sv. maša z blagoslovama, in potem začetna pridiga; vsaki dan je bila sv. maša z blagoslovom; med sv. mašo so se verstile Marijne pesme; potem se je začelo branje s prižnice z molitevjo: „O Gospa moja, o Mati moja!“ . . . (iz Volčičevih Šmarnic 1855), letasnje branje iz „Jeranovih Šmarnic 1861“ konec angelsko češenje in kaka Marijna pesem. Ob nedeljah in praznikih ob 6 in 10 slovesno duhovno opravilo z blagoslovama; popoldan ob 1² 2 poslovenjena pesem: Salve regina, šmaručna pridiga v slavo Marijno, pete lavretanske litanije, na ktere vsa cerkev za mašnikam odgovarja, de je veselje, pojoč: Prosi Boga za nas! Bodi Češeno sladko Ime, k Tebi zdihuje naše serce; Roža duhovna, milosti polna. Prosi za nas grešnike vse! Sklep je vselej kaka lepa Marijna pesem. Ljudje pa tudi po drugem opravilu do polji dveh in zopet za tem še dolgo v cerkvi molijo in pojo. Vsako saboto-večer in pred prazniki je odpustikam trijančilo. Nar lepši je bilo na binkoštni ponedeljik, kadar je pri nas stara božja pot in je že kakih 10

znanja loči, zamore ravno tako malo dober sad roditi, kakor veja, ako se od debla odseka, kakor mladika, odrezana od vinske terté. Učenost brez zveze z Bogom je prazna, nečimerna, so pleve brez pšenice, je nič. Torej je pa tudi učenik brez vere „misera creatura“, kterimu se učenci sicer utegnejo prilizovati, spostovali pa ga nikoli ne bodo. In kdo je boljši psiholog v oziru dušniga staná, kakor učenci v oziru svojih učnikov? Vsaciga učenika do polti njih bistro oko pozna, koliko njegova čednost tehta.

Vred.

*) Kolikor vemo od zamurcov, imajo prav veliko vraž, in de jih krivoverci več in hujših imajo kot katoličani, se lahko prepriča, kdor oboje nekoliko pozna.

Vred.

let, kar imajo bratje in sestre sv. roženkranca svojo precesijo in lepo slovesnost.

Po več krajih že obhajajo vesele Šmarnice, p. v Dobjim kaj slovesno pod vodstvom Marijeljubniga, gorečega kaplana in slovečiga pridigarja, Arha Križan-a; Zelel bi pa, da bi jih pri vsaki fari imeli, ker človeško serce tako močno na-se vlečejo. Res je to opravilo tam precej trudno, ker so le en sam mašnik, pa s pomočjo Jezusa in Marije je vse mogoče; in če je po ti pobožnosti le en sam greh manj in eno samo dobro delo več, je to več vredno kakor vesoljni svet. — Naj bo vse v čast Božjo in slavo Marije Device. 31. majnika: peta s. maša z blagoslovama, Te deum laudamus, dnevno branje, sklepna pridiga in Marijna pesem v slovo. Trijančenje v slovo Marii majnikovi. Ljudi je bilo vsaki dan toliko, kakor jih je drugekrat ob nedeljah; v nedeljo popoldan jih je pa bilo polno še z sosednjih fará, da je človeku veselja serce kipelo. Pri spovedi jih je bilo vsaki dan, tudi na večer smo pogosto spovedovali; kar bodi še bolj ljudem v hvalo, ker je farna cerkev na zglatvi visokiga stermiga hriba in dohod od vsih krajev težaven, posebno pa v slabim vremenu. Marijne pobožnosti in pridige v njeno slavo so za res silno ginjaive, in zdi se, de Marija svoje otroke z obema rokama prime in vleče, naj že hočejo ali ne, posilama k Jezusovimu in svojimu maternimu sercu, in tudi zastaran grešnik ji zoperstati ne more. J. V.

Razgled po kersanskim svetu.

V Požunu na Ogerskim je 24. vel. travna v katoliško cerkev sprejél bil Jan Bobák, 40letin evangelik, ki je bil pretečen pust s katoličanko poročen. Spoznal je, de je že od davno imel veliko hrepenenje, v naročje edino-zveličavne rimsko-katoliške cerkve se poverniti, de je vedno v cerkev oo. kapucinov hodil, de so mu bile naše pridige in cerkvene šege prav ljube, ker človeka k pobožnosti močno budijo. Tudi je povedal, de je vselej mem križa gredoč zdihnil: „Moj Jezus in Devica Marija, pridita mi v pomoč!“ Svete zakramente je prejel z veliko pobožnostjo (je namreč smertno bolan) in je mu zdaj boljši, vender ni upanja, de bi se ozdravil. Bog daj drugim, ga nasledovati. (Cyr. a Meth.)

Na Sedmograškim, kjer je od leta 1687 po zatertih prekucijah in turških napadih katoliška vera spet veljavnost dobila in rastla (cesar Leopold I. je bil ondi vstanovil jezuite, ki so poprej v 20 letih tri do štirikrat mogli bežati), je zdaj že zlo tako, kakor od leta 1529 do 1687, ko so krivoverske ločine (sekte in sektice) vsake sorte, luterani, kalvinarji, socinjani, prekerševavci (anabaptisti), sabatarjani, i. t. d. ondi buhtele, prava vera pa bolj in bolj se zgubljevala. Novice pravijo, de se ondi pri vravnovanji novih vradnij katoličani, kterih je vender čez 221.400 latinskiga in čez 605.300 gerskiga reda, sploh v nemar pušajo. Sedmograški novi kancler na Dunaji, baron Kemenyi, je kalvinskiga verstva.

S-n.

Offenbach na Heškim. Dedni princ, knez Karl Isenburg-Birsteinski, rojen l. 1838, se je od kalvinske h katoliški veri spreobernal. Rad bi bil že l. 1854 prestopil, ali hessen-darmstadtška protestanska vlada mu tega zavoljo njegove mladosti ni dopustila, opiraje se na testament njegoviga ranjiga kalvinskiga očeta in na upor kalvinskiga strica. Njegova mati, rojena knezinja Löwenstein-Wertheim-Rosenberška in njegove sestre so že tako katoliške vere. Ta prigoba je vesela zvezdica v sedanjih tugah katoliške cerkve. Avstrijansko je bilo še do ravno-kar bramba sv. Cerkve. Koliko so storili Ferdinand I., Ferdinand II., tudi Leopold I. za nje ohranjenje ter se u-stavljali zatrosévanju protestanstva. Dandanašnji je politika druge strune napela. Grof Leon Thun in škofje v sedanjim državnim zboru v gosposki zbornici na Dunaji so izrekli željo, de naj bi se Avstrija katoliška država zvala,

ali njih predlog je bil od večine glasov overžen. — Šmerlingovi postavi za protestante se svojemu Bogu in cesarju zvesti Tirolci nočejo radi podvreči. Kako ginjivo je brati od toliko pisem in prosen, ki jih tirolske srenje dvornemu svetovavcu dr. Haselwarterju pošiljajo in se mu hvalijo, de je v deželnem zboru 17. mal. travna t. l. tako krepko govoril, de naj bi se omenjena postava v Tirolih ne bila vpeljala. Se vé pa, de večina dunajskih listov čez to hvale vredno prizadevanje dr. Haselwarterja, škofov v Briksnu in v Trientu in tirolskega ljudstva jezik brusi. Tudi „Laibaherca“ posnema dunajske liste. S-n.

Vstavna ravnopravnost na Prusovskem se razodeva tudi v šolskih rečeh. Ako je v kakim katoliškem mestu kake dve kôpi otrok od protestantskih vradnikov in delavcov po fabrikah itd., jim dá vlada na stroške katoliške občine šole zidati in katoliška občina jim mora še učenika preživiti. Katoliške šole po protestantskih krajih pa še za očitne spoznane niso in katoličanje, kaj pa de, jih morajo oskerbovati. — V Ljublinici v gorenji Šlezii, piše „Sion“, je iz zapuščine nekiga katoličana ubožnica napravljena, in dan ji je protestantsk vodja in protestantski učeniki; katoliški duhoven pa razun keršanskiga nauka nima besede spregovoriti. Za dve protestantski ubožni hiši so bile zbirke po deželi dovoljene; ob ravno tistem času je bilo odredeno zbiranje za katoliško sirotišnico, ki se v Glivici (Gleiwitz) napravlja.

Čudniga škvarta možake imajo Dunajčanje v svojim „Gemeinderath-u“, ki so v seji 7. t. m. „rauschenden Beifall“ derpajšali raznim psovkam zoper konkordat. Le sam kanonik Hauswirth je gnjusobni rohovš grajal. Ni zastoj že nekdanji Krajnec žaloval in pel:

„Svitli cesar Franc in majestet;
Pejva midva frajgajsterje štet;
Na Danaj' jih mor' mo čez dva tavžent dobit'“ itd.

Katoliški cerkvi sovražni dnevniki ne jenjajo nar očitniših laži zoper Rim kovati in raznašati. Enaka laž je od zapertja 117 ljudi po policii iz tega namena, de bi 2. rožu. na terg ne bili prišli edino Italijo obhajati, in de jih tudi še po tem preteklim času spustili niso, in dosti družih obrekovanj, kterim se že na čelu vidi, de so ali izmišljene ali pa tako zblojene, de je viditi krivica, kjer krivice ni.

Rimska penitencijarija je na vprašanje več piemonskih škofov določila, de duhovstvu ni dopušeno, italijanske edinosti drugi dan tega mesca cerkveno obhajati. Po razglašenju tega določila so bili zanesljivo mnogi zmed tistih druge misli, ki so bili poprej s trumo zavozili. Veči del škofov je bilo tako vdeleževanje že poprej prepovedalo, in enako veliki namestnik Caccia v Milanu, kteri je mogel zavolj tega pred derhaljo bežati. Prošt Kalvi je bil potem z izgovorom, de bi se velika škoda odpravila, cerkveno slovesnost privolil, vender se je zmed 1700 duhovnov le 130 zanj določilo, in zanesljivo tudi njim ni bilo dobro pri sercu, ko so rimsko določilo slišali. Tudi škofa v Bergami in Brešii sta mogla svoji škofi zapustiti.

Sv. Oče so mestu Citta della Pieve 1000 tolarjev podarili, ko so zvedili, de je to mesto o potresu veliko terpelo. „Armonia“ pa je svetvala, de naj se unih 1000 tol. dvojno poverne sv. Očetu, in res vredništvo v enim samim tednu dobi 1300 lir, do 2. t. m. pa že ima 6500 lir zbranih. Pred nekaj časom je duhoven v Saluci (Saluzzo) prodal svojo malo dednjo in je skupnino, 1000 lir, podaril sv. Očetu. Veliko duhovnov se je v prid sv. Očetu znebilo edine družice, ki so jo še imeli, sreberne tabačnice, zaponke itd. Enako so delali svetni ljudje, ki so sreberne križce z roženkranca, perstane ali druge drage spominke od svojih staršev ali žlahte z veseljem darovali kakor zastavo svoje detinske ljubezni do sv. Očeta.

Ali ni očitna osoda Božja? Kakor se je že namerilo, de je umerl ženin ali nevesta nanaglama ravno pred poroko.

enako se je pripetilo veliki slovesnosti edine Italije 2. dan tega mesca. Mož, ki se je za njo toliko let tolikanj napejal in poganjal, toliko v nebo vpijočih krivic zavolj nje storil, ki je edini imel vse skrivne nitke velike mreže laškiga rop v rokah, — ta mož k „nar večimu“ italijanskemu dnevu zbolil, ga ne obhaja, se ga ne more veseliti. Ravno ob tem dnevu mu pravica Božja tako rezno poterka na vrata njegove vesti, mu pokaže, de je umerljiv, nezmožin človek, de bo mogel skorej pred večniga Gospoda, pred Sodnika stopiti, ki je družih misel kakor Viktor-Emanuel in Napoleon. God edine Italije se obhaja, ali on ki jo je na noge spravljaj, bolan leži; bolezen raste, bolnika vest teši, se želi s tolikanj silno žaljeno materjo Cerhviyo spraviti, 6. t. m. prejme ss. zakramente za umirajoče in 7. zjutraj življenje sklene. Če je bila sprava z Bogom resnična, ter je po tolikih hudih delih milost dosegel, to je le Bogu znano.

Lucifer v svojim manifestu do Viktor-Emanuela (Münch. Sonntbl.) med drugim pravi: „Prej kot sim mislil, gre starašina duevov (Bog) z mojimi zvestimi v sodbo, ktera je rovarstvu že dve glavi vzela. Verliga Teleki-a, ki cesarju Francu, vojtu pravice in zvestobe, ni bil mož-beseda, de je zamogel meni, svojimu pravimu gospodu mož-beseda biti, njega je predčuteni udarec, ki nas je zdaj zadel, iz sveta pogal. Zdaj pa jo je pobral tudi Kavur, čversti duh v puhlastim truplu, ki je bil z Napoleonam in Palmerstonam naj marljivši zmed mojih mojstrov. Ti pa si, kar si po njem postal; on te je storil italijanskiga kralja in ti je ime „kralja poštenoviča“ (Ehrenmann) iznajdel, in vsled tega si ti veselje vsih liberalnih filisterjev.

„V drugi obletni dan bitve pri Madženti je Kavur ležal na mrtvaškim odru. Od 29. susca lanskiga leta, ko je bila strela izobčenja z Vatikana v Turin in dalje v Pariz svignila, je grofu smert sedela na goltancu; počasi, potuhnjeno je plemenito življenje vjedala. Vse stoletja, kar sedim za statvami časov in v snutek Starašinu dnevov kazim in drezam, me še nikoli ni tako pretreslo, kadar je Mojster kako nit utergal, ki sim jo jest spredel, kakor zdaj; zdi se mi, kakor bi imelo mene samiga konec biti, ker vidim, de moje delo, trud in sad dolgih let, v nič gre.

Diplomatiške naznanila iz Turina od Kavurjevih poslednjih dni pripovedujejo, de je že 4. t. m. bolnikov brat, markeze Kavur, po fajmostra tistiga mestniga oddelka poslal, de bi bolnika skupej k smerti pripravljala. Ko je bil Kavur cerkveno preklican ali izobčen, ga je smel duhoven v smertni nevarnosti sicer odvezati, je pa stanovitna cerkvena postava, de mora izobčenec, preden sv. Popotnico prejme, vprico spovednika svoje djanje očitno preklicati. V to je bil skorej celi 5. dan obrnjen, ker fajmošter, ki bolnika od predvečera ni več zapustil, mu je še le o mraku 5. dne podelil ss. zakramente. Preklicoval je grof Kavur vprico svojiga brata in več prič, ktere naj bi bile porok, de je to tako tehtno djanje radovoljao in resnično. Komej de je bil Kavur obhajan, je jel blesti. Malo pred smertjo se je še po nekoliko spreumil, pa ne popolnoma. Tako kesanje in preklicovanje storjenih hudih del, kaj pa de prekucuhom ni všeč, torej si prizadevajo njegovo pokoro z marsikterimi lažmi in zvijačami utajiti, ali to se ne dá tako lahko pomandrat, kakor marsikaj družiga.

Ker se je od Kavurja toliko hudiga slišalo, naj vedo, braveci, de je ta mož tudi lepe lastnosti imel, in zanesljivo zavolj tega, ker njegovo serce v korenini ni bilo spačeno, mu je Bog nazadnje še priložnost dodelil, usmiljenja iskati. „Armonia“, ki mu je mogla po svojim poklicu skoz 12 let nar večji nasprotnica biti, marsikaj spodbudniga od njega pripoveduje. Ko so bili samostani zaterti in so nune nekiga samostana v Ligurii lakoto terpele, je vrednik „Armonie“ osebno pri Kavurji zanje prosil, in poslal je v trenutku ubogim nunam 2000 lir. „Armonia“ vé, de je v Turinu obilno milošnje delil. Vredništvo imenovaniga lista se je pre-

derznilo, mu ponuditi iztis bukev, s katerimi se je vojskovalo zoper njegovo politiko; on je knjigo sprejel in prav priljudno odgovoril. Kavurja gre hvala, de so smeli v Turinu šen-peterski denar ali milovšino za sv. Očeta zbirati. Iz Milana so prišli prosilci, de naj se „Armonii“ pravda natvezi: Grof Kavur se je nadležnikom nasmejal, in družiga nič. Sliši se, de duhoven, ki se mu je Kavur nazadnje spovedoval, je zmed naj pobožnih ljudi v Piemontu, O. Pavel, minoriskiga reda.

V Rim so dospele naznanila iz Carjigrada od 22. vel. travna. Vasi drinopoljske (adrianopeljske) okrajine so jele pristopati k bulgarskemu zedinovanju; 50 krajev v solunski okrajini je že sprejelo zedinjenje in želi katoliškega škofa. Množica duhovnov bulgarskih od vsih strani prihaja in se podajajo rimski Cerkvi. — Po drugi strani se Bulgari, ki turške samosilnosti ne morejo več prenašati, obilno na Srbsko izselujejo. — V Hercegovini so bili Turki v poslednjih bojih od Hercegovincev otepeni. Derviš paša zdaj s 4000 nerednimi bojniki nad odporne gre.

Kakošna svoboda de je na Napolitanskim pod novo vlado, kaže med drugim tudi pravda zoper vojvoda Cajanelli-ta. Trideset let že ga spoštujejo brez razločka bogati in revni, ker bil je nar večji dobrotnik ubožnih in je tudi glava naj imenitniši milostne naprave „Monte di Pietà.“ Bil je od nekaj zmerno liberalen mož in noben človek ga ni kaciga rovarstva zmožniga štel. Pri vsim tem so ga 4. mal. travna v ječo vlekli, de si tudi tri ure preiskovaje niso mogli za dlako sumljiviga najti. Zastonj je bil upor zoper krivični zapor; zastonj sklicovanje na ustavo, ki osebi svobodo zagotavlja; zastonj prošnje za zaslišanje in pričetek pravde, namesti postavnih 24 ur je cel mesec do zaslišanja pretekel. Že spet je mesec pretekel, sodniki spoznajo, de nič sumljiviga nad vojvodom ne najdejo, in vender je še zmiraj v ojstrim zaporu, še v bolj zračno sobo ga niso hotli prestaviti, ko je prosil. Pri tacih okolišinah se ljudstvo pač lahko prepriča, pri čem de je, — pa tudi naši bravci vedó, kaj de jim je misliti, kadar jim radikalni listi pokojniga Kavurja in njegovo politiko na vse cente hvalijo. — Iz Palerme pišejo, de ondi gospodari rop in poboji med vasjó in vasjó. V obliči policije se je zbral trop razbojnikov iz vradnikov in težakov ali fakinov, ki tergovcem neusmiljene davšine nakladajo. Iz hramov (magacinov), kjer bi pod Burboni zlato in dragi kamni varni bili, zdaj velike zaboje jemljejo in jih okradenim le proti veliki odkupnini povračajo. Pri izkladanji nekiga genoveškiga parobroda sta bila neki undan dva zaboja s svilo (žido) ukradena in lastniku je bilo naznanjeno, de jih bo dobil, če na pol toliko denara vloží, kolikor je roba vredna. Nihče si ne upa oseb te zale družbe policii naznaniti, kar bi bilo tudi odveč, ker jih sama dobro vé; vsakimu je namreč „življenje ljubo in noži naših težakov so brušeni in ojstri“ pravi dopisnik.

Odbornici poslanški v Turinu je zročena prošnja s 40000 podpisov, de naj se Mazzini domú pokliče.

V Perudzii laški rovarji list poln laži na svitlo dajejo, de bi pa ljudstvo še bolj slepili, za natisnji kraj Rim stavijo.

Sv. Oče so se silno obveselili serčniga poganjanja za katoliško vero v tirolskim deželnim zboru. Pravi katoličan, ki vé, de je le katoliška vera prava in resnična, vsaka druga pa napčena in lažnjiva, ne more drugač kakor de se za resnico poganja in želi, de bo le ona veljavo zadobila.

Kavurja vender le hočejo v Rim spraviti; poslanec Schiavoni je namreč svetoval, de naj se berž, ko bo Rim rešen, to je, vsužnjen in poropan, na Kapitolu Kavurjeva podoba postavi.

Maronitam na Libanu je Napoleon 300 kelhov v dar poslal.

Južno-amerikansko. Dopis iz Buenos-Aires-a 24. sveč. 1861 naznanjuje določilo ministerstva za pravico, bogočastje in nauk v Parani, ktero je vsim poglavarjem poslano in vredeje naredbo za zbiro darov za sv. Očeta. Določilo v misel jemlje roparski napad cerkvene države in zveze naj lepših okrajin s Piemontom, in pravi dalje: Naše vstavno pismo velevala, de zvezna republičina vlada (Föderativ-Regierung) bodi podpora rimsko-katoliški veri, in ta zveza nam dolžnost naklada, izredni stan sv. Očeta po svojih močeh zljajševati in njegovim daučnim zadevam v pomoč seči, de bo zamogel s cerkvino vlado sklenjene in v ohranjenje svoje veljave potrebne stroške odrihati. Zavaljo tega, in v ohranjenje verskiga blagra in prida vsih katoliških dežel mi je od prevzv. republičniga predsednika velevalo, de naj se z Vami (deželnim poglavarjem) pomenim, naj bi Vi blagovolili, eniga ali več odborov v okrajini napraviti, pri katerih naj bodo verni po naprejnem poduku svoje radovaljne darove za sv. Očeta v 40 dnéh oddali itd.

Podpisan: Jose Senero de Almos.

Siamski kralj, v zadnji Indii, je v svojim velikim mestu Bangkok-u veliko zemljiše v ta namen podelil, de se bo velika katoliška misijonska naprava povzdignila.

V Saigun-u v Kočincini se bo katoliško škofijstvo napravilo.

Število katoliških škofij po vsim kersanstvu se je od leta 1844 do 1859 od 744 do 893, tedaj za 149 naraslo. V Evropi je bilo 24, v Azii 60, v Afriki 7, v Ameriki 46, v Avstralii 12 novih škofij napravljenih. — To kaže, de dunajski časniki ne bodo mogli še ravno tako hitro katoliške vere v nič djati, zakaj množenje škofijstev kaže množitev vernikov.

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. Brezniška fara je 11. t. m. razpisana, ker je ondotni fajm. gosp. Gašpar Šoklič 6. t. m. umrl. R. I. P.! — Gosp. Fr. Stermolè, lokalist v Lučnah, gre za lokalista v Kokro. — Gosp. Jan. Rome, začasno 2. kapl. v Merni peči, gre na svoje prejšnje mesto za kaplana na Kerko.

V lavantinski škofii. Čast. g. Joan Kinčič pride za lokalista v šent-Jernej pri Konjicah; — č. g. Korl Gajšek za namestnika k sv. Roku pri Sotli; — č. g. Jožef Novak za namestnika k sv. Antonu na Pohorje; — č. g. Lorenc Cajnker za kaplana v Ponkvo; — č. g. Franc Švare za kaplana v Videm.

Povabilo.

Danes-štirinajst dni bomo že v drugi polovici tekočiga leta; prošimo torej častite in prečastite naročnike našiga cerkveniga lista, ki so samo za perviga pol leta plačali, de bi brez pomude naročnino za družiga pol leta doposlali blagovolili. Vsim prijatlam in podpornikom „**ZGODNJE DANICE**“ priserčna hvala in povračilo Božje! Dobri dopisi so pisavcam čisel, bravcam prid, vredništvu zljajšek, vsim veselje. Dajte tedaj pisati, ki imate urno roko in oginj v sercu za vse, kar je dobro, kar je lepo!

Veljá pa Zgodnja Danica:

Za celo leto po pošti	2 gold. 70 kr. n. dn.
Za pol leta po pošti	1 „ 35 „ „
Za celo leto v tiskarnici	2 „ 12 „ „
Za pol leta v tiskarnici	1 „ 6 „ „
Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača	— „ 20 „ „
Ako je treba napis med letam prenarejati	— „ 15 „ „

Luka Jeran,
vrednik.

Jožef Blaznik,
založnik.